

ไขปริศนา “แอมะ”

แพทย์จีน โสรัจ นิโรธสมบัติ

การแอมะ(pulse diagnosis 切脉) หรือ การจับชีพจรของแพทย์แผนจีน เป็นเสน่ห์หนึ่ง ของแพทย์แผนจีน หลายคนคงสงสัยว่า แอ่แอมะก็ รู้เลยหรือว่าป่วยเป็นอะไร วันนี้เราจะมาไข ปริศนาแห่งศาสตร์อันล้ำลึกนี้

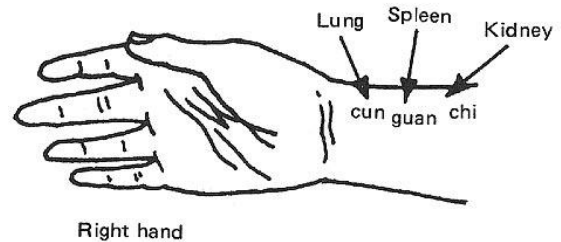
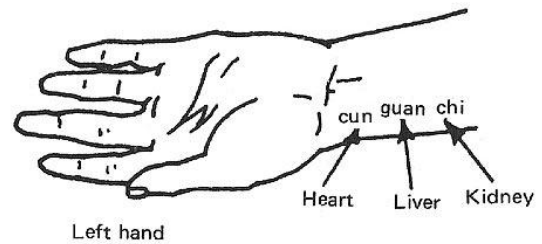
การแอมะ คือการใช้นิ้วมือทั้งสาม (นิ้วชี้ นิ้วกลาง และนิ้วนาง) แตะลงบนชีพจรตรง บริเวณเส้นเลือดแดงใกล้ข้อมือฝั่งนิ้วโป้ง โดย นิ้วกลางจะวางตรงบริเวณที่กระดูกข้อมือぬขึ้นมา(จุดชุ่น 寸) นิ้วชี้วางถัดจากนิ้วกลางไปทางปลายนิ้ว ผู้ป่วย(จุดกวน 关) นิ้วนางวางถัดจากนิ้วกลางไปทางต้นแขน(จุดฉือ 尺) สามนิ้ววางเรียงกัน

การแอมะ จะแอมะมือทั้ง 2 ข้าง ซึ่งแต่ละจุดของมือทั้ง 2 ข้าง ได้แสดงถึงอวัยวะภายในไว้ดังนี้

ตำแหน่งจุด	มือซ้าย	มือขวา
ชุ่น (寸)	หัวใจ โรคที่มีตำแหน่งอยู่เหนือกระบังลม	ปอด โรคที่มีตำแหน่งอยู่เหนือกระบังลม
กวน(关)	ตับ ถุงน้ำดี โรคที่มีตำแหน่งอยู่ใต้กระบังลมถึงสะดือ	ม้าม กระเพาะอาหาร โรคที่มีตำแหน่งอยู่ใต้กระบังลมถึงสะดือ
ฉือ (尺)	ไต โรคที่มีตำแหน่งอยู่ใต้สะดือถึงเท้า	ไต โรคที่มีตำแหน่งอยู่ใต้สะดือถึงเท้า

จุดที่ต้องสังเกตในระหว่างทำการแอมะ คือ

1. ระดับของการแอมะ การเต้นของชีพจรอยู่ตื้นหรืออยู่ ลึก แต่ละตำแหน่งของจุดชุ่น จุดกวน จุดฉือ มีความยาว ความสั้นอย่างไร
2. ความถี่และจังหวะของการเต้น ชีพจรเต้นเร็วหรือ ช้า จังหวะการเต้นสม่ำเสมอหรือไม่
3. ลักษณะของเส้นเลือด เวลาชีพจรเต้นความกว้าง ของเส้นเลือดใหญ่หรือเล็ก เส้นเลือดตึงแข็งหรืออ่อน นุ่ม
4. ลักษณะการเต้น ชีพจรเต้นมีแรงหรือเต้นเบา ไหลลื่นหรือไม่

จากการสังเกตชีพจรข้างต้น ปัจจุบันการแพทย์แผนจีนได้ระบุลักษณะชีพจรไว้ถึง 28 ชนิดด้วยกัน แต่ละชีพจรจะบ่งบอกถึงสภาพภายในร่างกายของเรา เช่น ชีพจรลอย (浮脉) เวลาสัมผัสเบาๆ จะพบชีพจรคล้ายท่อนซุงลอยน้ำ เมื่อกดจะจมเล็กน้อย บ่งบอกถึงอาการเป็นไข้หวัดหรือโรคนั้นอยู่ภายนอก ชีพจรลื่นจะมีลักษณะไหลลื่นคล้ายไข่มุกกลิ้งอยู่ บ่งบอกถึงผู้ป่วยมีเสมหะ มีอาการร้อนแฉะ หรือสตรีตั้งครรภ์ หรือเป็นชีพจรปกติในวัยหนุ่ม

สำหรับชีพจรของคนปกติ จะมีการเต้นของชีพจรที่ไม่ใหญ่ ไม่เล็ก ไม่ลอย ไม่ลึก ไม่เร็ว ไม่ช้า เต้น 4-5 ครั้ง ต่อการหายใจเข้าออก 1 ครั้ง (ประมาณ 72-80 ครั้ง/นาที) จังหวะการเต้นสม่ำเสมอ แต่ชีพจรของคนปกติอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัย เพศ อากาศ สภาพแวดล้อมและอื่นๆ ได้ เช่น เด็กชีพจรจะเต้นเร็วกว่าผู้ใหญ่ หลังทานอาหารชีพจรจะเต้นเร็ว และมีแรง

สำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3- 10 ปี เนื่องจากพื้นที่ที่ใช้จับชีพจรค่อนข้างเล็ก จึงไม่จำเป็นต้องใช้ 3 นิ้วจับชีพจร แต่ใช้เพียงนิ้วโป้งนิ้วเดียวจับชีพจรทั้ง 3 ตำแหน่ง ส่วนเด็กเล็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี จะใช้การสังเกตเส้นเลือดฝอยของนิ้วชี้ทั้ง 2 ข้าง

การแคะ เป็นเพียง 1 ใน 4 ของวิธีการตรวจวินิจฉัยโรคของแพทย์แผนจีน ซึ่งก็คือการมอง (望) การดมและการฟัง (闻) การถาม (问) และการแคะ (切) แพทย์จีนจะใช้ 4 วิธีนี้ควบคู่กันไปในการตรวจวินิจฉัย เพื่อให้ได้ผลการตรวจที่ถูกต้องและแม่นยำที่สุด
